

Kontrola hraníc v Litve a Rumunsku v spojitosti s implementáciou CCC

Anotácia: Stanovenie spoločných pravidiel o normách a postupoch pri kontrole a dozore na vonkajších hraniciach so sebou prináša množstvo úloh, požiadaviek, ale aj príležitostí na prácu v oblasti prípravy a odborného vzdelávania. Autorky sa v príspevku zaoberajú vývojom a implementáciou Spoločných učebných osnov – CCC a na základe vlastnej skúsenosti popisujú organizáciu pohraničnej stráže vo vybraných krajinách.

Kľúčové slová: agentúra FRONTEX, Spoločné učebné osnovy – CCC, pohraničná stráž, štátne hranice, vzdelávanie príslušníkov pohraničnej stráže.

Úvod

Rozširovanie Európskej únie a s tým spojený voľný pohyb osôb priamo ovplyvňuje politiku únie v oblasti ochrany vonkajších hraníc. Hlavným zámerom je integrované riadenie hraníc, ktoré dokáže zabezpečiť jednotnú a vysokú úroveň hraničnej kontroly a hraničného dozoru s ohľadom na dodržanie zásady, že so štátnym príslušníkom tretej krajiny sa má zaobchádzať rovnako na všetkých vonkajších hraniciach EÚ, nerozlišujúc pri tom, či ide o hranicu pozemnú, morskú alebo vzdušnú.

Agentúra FRONTEX

Princípy modelu integrovaného riadenia hraníc si vyžadujú, aby činnosti príslušníkov pohraničnej stráže boli kompatibilné a jednotné. Z tohto dôvodu bola vytvorená Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie, známa pod skratkou FRONTEX – európska inštitúcia sídliaca v Poľsku vo Varšave. Bola vytvorená ako nezávislá a špecializovaná agentúra zameraná na koordináciu operačnej spolupráce medzi členskými štátmi Európskej únie na vonkajších hraniciach. Jej vytvorenie znamenalo veľký krok od medzivládnej logiky ochrany hraníc smerom ku komunitárnej logike. Agentúra je primárne chápaná ako koordinačné teleso, čo označila Helene Jorry výstižne ako „dirigent orchestra“. Slovo FRONTEX pochádza z francúzskeho slova *Frontières extérieures*, čo vo voľnom preklade znamená vonkajšie hranice.

Agentúra bola zriadená nariadením Rady (ES) č. 2007/2004 z 26. októbra 2004 o zriadení Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie¹ a fungovať začala 30. júna 2005. Pôvodné nariadenie bolo dvakrát menené a doplnené, a to v roku 2007 nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje mechanizmus na zriadenie rýchlych pohraničných zásahových tímov a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004, pokiaľ ide o tento mechanizmus, a ktorým sa regulujú úlohy a právomoci prizvaných príslušníkov pohraničnej stráže.² Druhou a najnovšou novelizáciou je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 168/2011 z 25. októbra 2011, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 2007/2004.³

Stanovenie spoločných pravidiel o normách a postupoch pri kontrole a dozore na vonkajších hraniciach so sebou prináša množstvo úloh, požiadaviek, ale aj príležitostí na prácu v oblasti prípravy a odborného vzdelávania.

Na európskej úrovni agentúra zabezpečuje odbornú prípravu inštruktorov národných pohraničných stráží členských štátov, ktorá sa zameriava aj na problematiku základných práv, prístupu k medzinárodnej ochrane a k azylovému konaniu, a dodatočnú odbornú prípravu

¹ Ú. v. EÚ L 349, 25.11.2004.

² Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007.

³ Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011.

a semináre pre úradníkov príslušných národných útvarov zamerané na kontrolu a dozor na vonkajších hraniciach, ako aj na problematiku odsunu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov. Agentúra v spolupráci s členskými štátmi organizuje vzdelávaciu činnosť aj formou výmenných programov, pričom výsledky tejto činnosti by mali členské štáty zahrnúť do národných vzdelávacích programov svojej pohraničnej stráže.

Spoločné učebné osnovy – CCC

Na základe Plánu riadenia vonkajších hraníc členských štátov Európskej únie sa na zasadnutí Rady Európy v Seville v dňoch 21. – 22. júna 2002 rozhodlo o vytvorení Spoločných učebných osnov pre príslušníkov pohraničnej stráže (ďalej len „CCC“).⁴ Jeho účastníci vypracovali štruktúru a obsah CCC, ktoré následne odsúhlasili a záverečnú správu prijali v Bruseli 8. mája 2003.⁵

Príslušníci pohraničnej stráže všetkých členských štátov únie by mali za bežného výkonu služby, ako aj počas spoločných operácií mať vedomostne, hodnotovo a presvedčením rovnaký profesionálny prístup. To možno dosiahnuť práve prostredníctvom CCC, ktoré ponúkajú spoločný štandard základnej prípravy príslušníkov európskej pohraničnej stráže, podporujúc ich interoperabilitu, ktorou sa rozumie schopnosť spoločne pracovať.

Na základe získaných skúseností a z výsledkov hodnotiacich štúdií po uplatnení CCC v praxi vyplynulo, že v dôsledku prehĺbenia spolupráce, legislatívnych zmien a technického rozvoja v oblasti hraničného dozoru na hraniciach Európskej únie, ako aj potreby klásť väčší dôraz na základné práva, je potrebná aktualizácia CCC. Prvá aktualizovaná verzia materiálu bola predložená správnej rade agentúry FRONTEX a Európskej komisii v roku 2007 a schválená v Cesene (v Taliansku) 4. marca 2008. V tom istom roku bolo CCC preložené do národných jazykov a implementované do národných osnov pohraničnej stráže. Výsledkom týchto procesov bolo zlepšenie inteoperability.

O dva roky neskôr, v roku 2010, sa začal proces druhej aktualizácie CCC. Dôvodom bola novelizácia nariadenia o zriadení agentúry Frontex, ktorá zaviedla, že členské štáty začlenia základné spoločné učebné osnovy do vzdelávacích programov národnej pohraničnej stráže. Druhá aktualizácia materiálu bola dokončená na stretnutí na Malte v januári 2012.

Ako sa uvádza v materiáli Spoločných učebných osnov, „CCC sú koherentné s už zmienenými cieľmi a prioritami a sú zamerané na rozvoj integrovaného prístupu k vzdelávaniu a odbornej príprave na európskej úrovni. CCC sa tiež zhodujú s náročnými úlohami pri prechode od základného odborného vzdelávania pre pohraničnú stráž, vychádzajúceho z kodanského procesu, k terciárnemu vzdelávaniu a odbornej príprave príslušníkov pohraničnej stráže na strednej úrovni riadenia, založenom na bolonskom procese. Prestupnosť zo systému odbornej prípravy do priestoru európskeho vysokoškolského vzdelávania sa bude realizovať tak, aby bol študent po absolvovaní základného odborného vzdelávania pre pohraničnú stráž na základe CCC v zásade schopný pokračovať vo vysokoškolskom vzdelávaní založenom na bolonskom procese.“⁶

Agentúra v spolupráci s členskými štátmi pravidelne organizuje v rámci výmenných programov učiteľskú mobilitu, pričom implementačné stretnutie k tohtoročnej aktivite sa konalo v marci v poľskej Varšave. Cieľom stretnutia bolo pripraviť učiteľov na výcvikové aktivity vykonávané na vonkajších pozemných hraniciach EÚ v Estónsku, Litve, Rumunsku a na Slovensku. Za Akadémiu Policajného zboru v Bratislave sa na vybraných mobilitách

⁴ Závery predsedníctva Európskej rady v Seville, 21. – 22. jún 2002, s. 11.

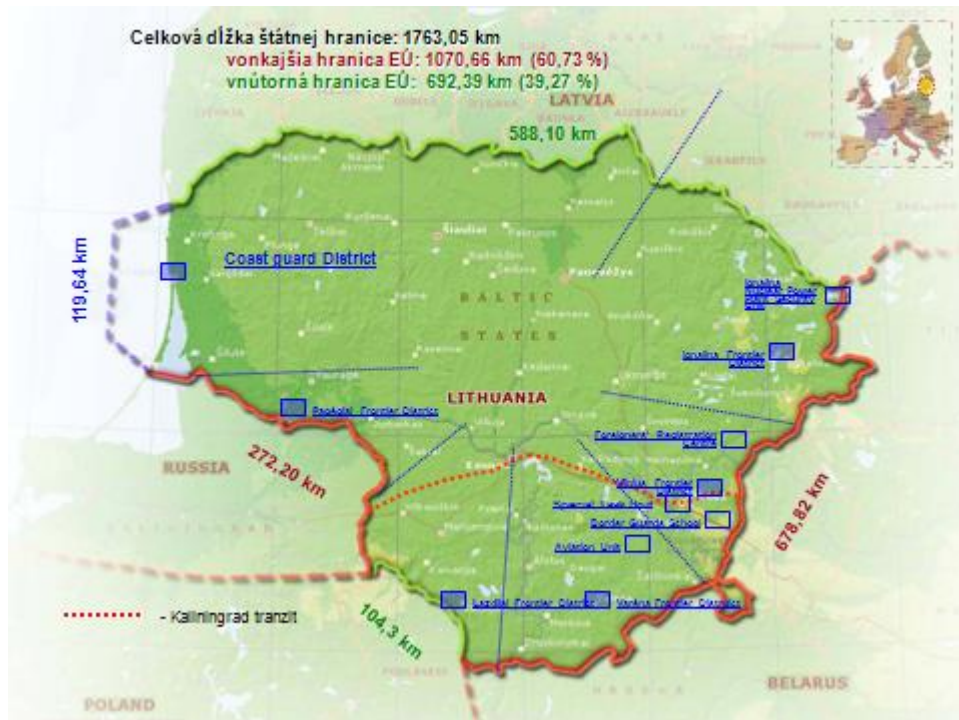
⁵ Rada Európskej únie, Učebné osnovy pre odbornú prípravu príslušníkov pohraničnej stráže, Brusel, 8. máj 2003, FRONT 38, COMIX 232, 8285/2/03, REV 2, 60 pp.

⁶ Spoločné učebné osnovy Základná odborná príprava príslušníkov pohraničnej stráže EÚ, s. 13.

zúčastnili pedagogické pracovníčky – npor. Ing. Anna Bartková z Katedry jazykov A PZ v Rumunsku a por. JUDr. Alexandra Zvalová z Katedry policajných vied A PZ v Litve.

Litva

Štátne hranice sú v súčasnosti veľmi symbolické. Vymedzujú územia, nad ktorými štát vykonáva svoju zvrchovanosť; ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou jeho identity a zároveň tradične predstavujú bod, v ktorom osoba usilujúca sa o vstup do krajiny musí preukázať svoju prípustnosť.⁷ Litovská republika sa nachádza vo východnej Európe a je najjužnejším a najväčším štátom z troch pobaltských krajín. Jej štátna hranica má celkovú dĺžku 1763,05 km, z čoho väčšinu tvorí vonkajšia hranica EÚ, až 60,73 % tejto dĺžky, čo predstavuje 1070,66 km. V porovnaní so Slovenskou republikou je dĺžka tejto vonkajšej hranice takmer jedenásťkrát väčšia⁸ a v porovnaní s Rumunskom, naopak, takmer 1,3-krát menšia.⁹ Zvláštnosťou je, že táto hranica neprebíha plynulo, ale je predelená vnútornou hranicou s Poľskom, kde západne od tejto hranice je vonkajšia hranica s Ruskom (Kaliningradská oblasť) s dĺžkou 272,20 km, z ktorých 18,5 km prebieha po mori v Kurskej lagúne, a východne vonkajšia hranica s Bieloruskom s dĺžkou 678,82 km. Morská vonkajšia hranica je dlhá 119,64 km. Vnútnu hranicu EÚ tvorí 39,27 % celkovej dĺžky štátnej hranice Litvy, čo predstavuje 692,39 km.

Obrázok č. 1: Štátne hranice Litvy

Služba pohraničnej stráže bola založená 3. apríla 1990 po obnovení Litovskej nezávislosti, avšak jej činnosť spadala do pôsobnosti Ministerstva obrany Litvy, ktoré 6. augusta 1992 vydalo rozkaz na premenovanie tejto služby na Službu štátnej pohraničnej stráže. V roku 1994 prebehla reorganizácia a služba sa premenovala na Oddelenie hraničnej polície (*Border Police Department*), avšak už Ministerstva vnútra. 10. októbra 2000, Sejm –

⁷ House Of Lords European Union Committee 9th Report of Session 2007–08 FRONTEX: the EU external borders agency, s. 11.

⁸ Vonkajšia hranica EÚ Slovenskej republiky má dĺžku 97,9 km.

⁹ Vonkajšia hranica EÚ Rumunsku má dĺžku 1330 km.

Litovský parlament prijal zákon o Službe štátnej pohraničnej stráže a zároveň nariadil reorganizáciu oddelení hraničnej polície do šiestich mesiacov. 22. februára 2001 sa Oddelenie hraničnej polície opäť premenovalo na Službu štátnej pohraničnej stráže Ministerstva vnútra a takto zreorganizovaná služba začala svoju činnosť vykonávať od 1. mája 2001.

Organizačná štruktúra, podobne ako u nás, zaznamenáva tri úrovne riadenia. Ústredným orgánom štátnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť činnosti pohraničnej stráže, je Ministerstvo vnútra Litvy, ktoré kontroluje a dohliada na implementáciu politiky pohraničnej stráže. Služba štátnej pohraničnej stráže Litvy je jednou z troch krajín EÚ, v ktorých je táto služba postavená mimo polície, pôsobí samostatne a nezávislé od kompetencií polície a zároveň disponuje vlastnými silami, prostriedkami a rozpočtom. Na **centrálnej úrovni** riadenia pôsobí veliteľ, ktorému je podriadené centrálné veliteľstvo. **Regionálnu úroveň** tvorí päť pohraničných obvodov (*Ignalina Frontier District, Vilnius Frontier District, Varėna Frontier District, Lazdijai Frontier District, Pagėgiai Frontier District*), jeden pobrežný obvod (*Coast Guard District*), Letecká jednotka (*Aviation Unit*), Špeciálna zásahová jednotka (*Special Tasks Brigade*), Jednotka bezpečnosti atómovej elektrárne Ignalina (*Ignalina Nuclear Power Plant Security Brigade*), Registračné centrum pre cudzincov (*Foreigners Registration Centre*) a Škola pre pohraničnú stráž (*Border Guard School*). **Lokálnu úroveň** tvorí 40 pohraničných staníc (*Frontier Station*) s 36 hraničnými priechodmi. Na hranici s Bieloruskom sa nachádza 19 hraničných priechodov, z ktorých je 15 cestných, 3 železničné a 1 riečny; na ruskej hranici sa nachádza 9 hraničných priechodov, pričom 4 sú cestné, 2 železničné a 3 riečne. Medzinárodnými hraničnými priechodmi sú 4 morské prístavy a 4 letiská nachádzajúce sa vo Vilniuse, Kaunase, Palange a vojenské letisko v Zokniai.

Hraničný priechod	Iné	Rusko	Bielorusko	TOTAL
Cestný	-	4	15	19
Železničný	-	2	3	5
Riečny	-	3	1	4
Morský prístav	4	-	-	4
Letisko	4	-	-	4
TOTAL	8	9	19	36

Schéma č. 1: Rozdelenie hraničných priechodov vonkajšej hranice EÚ Litvy

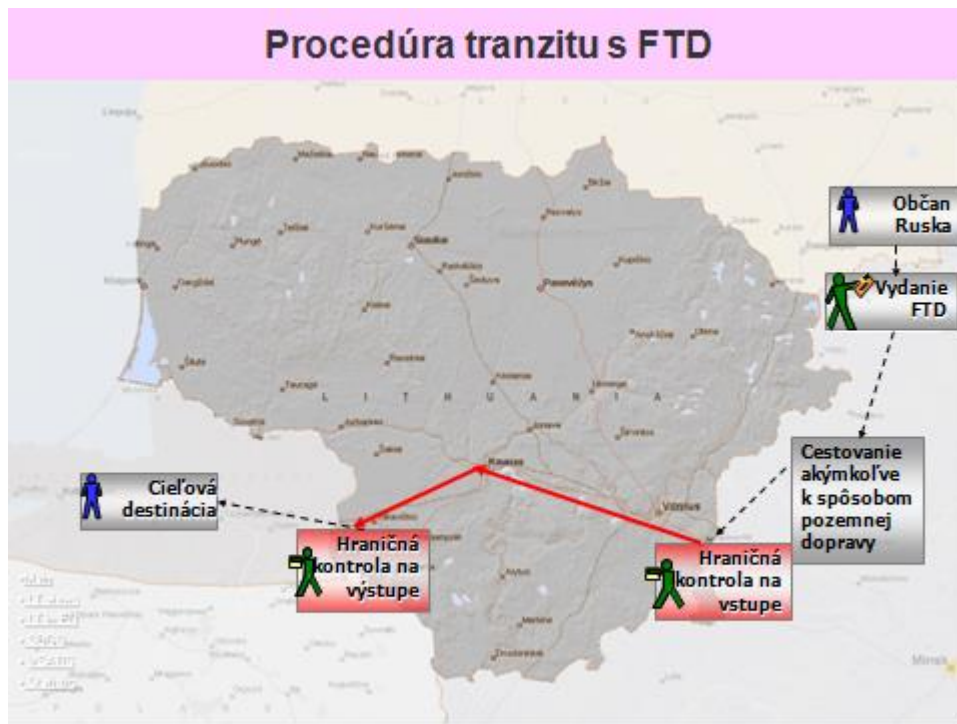
Kaliningradská oblasť je najvýchodnejšia časť Ruskej federácie, ktorá vznikla po 2. svetovej vojne ako výsledok Postupimskej dohody podpísanej tromi superveľmocami¹⁰ v roku 1945. Vzhľadom na svoju geografickú polohu a politickú situáciu Kaliningradská oblasť dlho predstavovala značné ťažkosti. Od obnovenia nezávislosti Litvy krajina musela znášať vojenský a civilný tranzit z a do Kaliningradskej oblasti cez svoje územie. V období rokov 1995 až 2003 bol tranzit ruských občanov cez litovské územie upravený Dočasnou dohodou o cestovaní občanov, ktorá bola každoročne obnovovaná oboma stranami. Dohoda

¹⁰ Signatármi boli Spojené štáty americké, Sovietsky zväz a Veľká Británia.

umožňovala ruským občanom s trvalým pobytom v Kaliningradskej oblasti cestovať po Litve bez víza a zdržiavať sa na jej území do 30 dní. Víza neboli požadované ani od ruských občanov, ktorí cestovali vlakom z Ruska do Kaliningradu cez litovské územie a späť. Rovnako Litovčanom bol poskytnutý bezvízový vstup do Kaliningradskej oblasti.¹¹ V súvislosti s podpisom Zmluvy o pridružení Litvy do EÚ, v roku 2004, sa musel tento existujúci postup zmeniť.

Následne prebiehali rokovania medzi EÚ a Ruskom a 11. novembra 2002 sa dosiahla konečná dohoda, keď Rusko a EÚ podpísali Spoločné vyhlásenie o tranzite medzi Kaliningradskou oblasťou a zvyškom Ruskej federácie. Táto dohoda stanovuje **Zjednodušené tranzitné doklady** (Facilitated Transit Document, ďalej len „FTD“) a **Zjednodušené tranzitné doklady po železnici** (Facilitated Rail Transit Document, ďalej len „FRTD“). Podľa tohto vyhlásenia ruským občanom, ktorí často cestujú do a z Kaliningradskej oblasti cez litovské územie, mali vydať FTD v konzulárnych úradoch Litvy, zatiaľ čo FRTD bol určený pre ruských občanov cestujúcich do a z Kaliningradskej oblasti cez litovské územie vlakom.

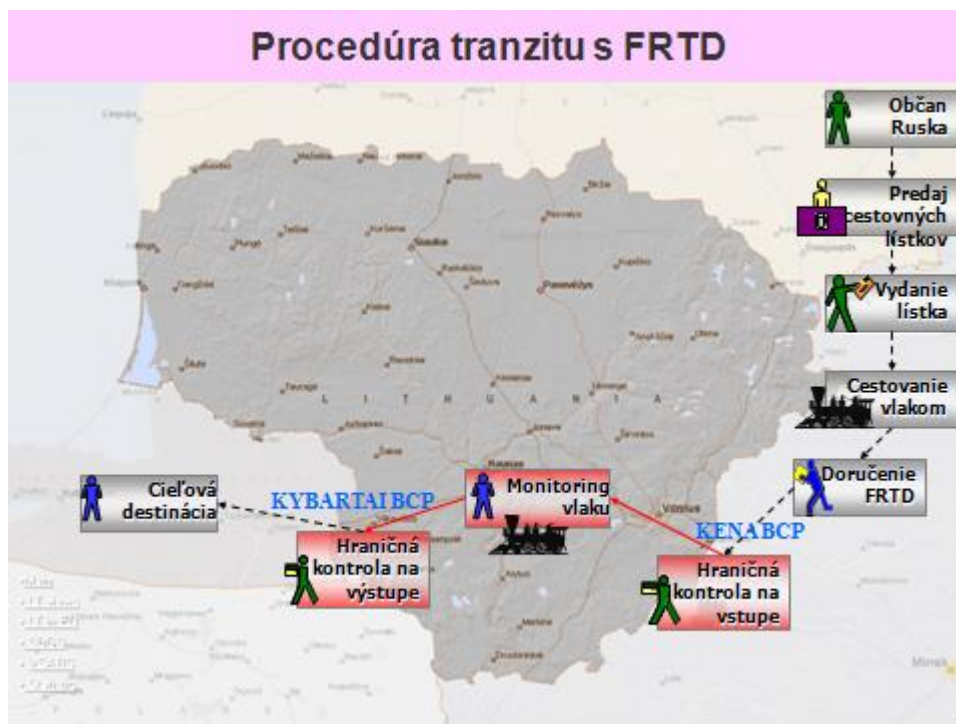
FTD je určené na niekoľko vstupov akýmkoľvek spôsobom pozemnej dopravy, pričom platnosť je obmedzená na maximálne 3 roky a tranzit cez územie Litvy nesmie presiahnuť 24 hodín. Poplatok za vydanie tohto typu dokladu je 5 EUR.

Obrázok č. 2: Procedúra tranzitu s FTD

FRTD je určené na jednu spätočnú jazdu vlakom, pričom je platné maximálne 3 mesiace a tranzit nesmie presiahnuť 6 hodín. Železničná doprava prevádzkuje 5 tranzitných vlakov v týchto trasách: Kaliningrad – Moscow – Kaliningrad No 029/030, Kaliningrad – Moscow – Kaliningrad No 147/148, Kaliningrad – St. Peterburg – Kaliningrad No 79/80, Adler – Kaliningrad – Adler No 259/260, Cheliabinsk – Kaliningrad – Cheliabinsk No 425/426.

¹¹ LITHUANIA IN THE EUROPEAN UNION. 2014. [online]. [citované 21. augusta 2014]. Dostupné na internete: <<http://www.euro.lt/en/lithuanias-membership-in-the-eu/transit-from-to-kaliningrad-region/>>.

Obrázok č. 3: Procedúra tranzitu s FRTD

Monitorovanie vlaku umožňuje 84 kamier s videozáznamom, 70 pasívnych infračervených senzorov, 10 vibrujúco-akustických senzorov a 200 osvetľovacích lúčov. Na každom hraničnom priechode je vlak povinný zastaviť na vykonanie hraničnej kontroly cestujúcich, ktorá trvá od 15 do 40 minút a vykonáva ju v dvoch alebo štyroch skupinách Služba štátnej pohraničnej stráže v spolupráci s colníkmi, Štátnou potravinovou a veterinárnou službou a Štátnou službou ochrany rastlín, príp. Ministerstvom obrany Litvy. Taktiež sa pri vstupe do krajiny na vlak pripevní stacionárna kamera, ktorá zachytáva, či niekto do vlaku nastupuje alebo z vlaku vystupuje. V prípade, že vlak na trati zastaví, najbližšia policajná hliadka je povinná prísť na miesto a informovať o dôvodoch zastavenia.

Pobrežný obvod na regionálnej úrovni má v pôsobnosti Špeciálnu zásahovú jednotku (*Special Task Unit*) a 5 hraničných staníc, z ktorých 4 sú dislokované na pobreží (*Uostas Frontier Station, Kopgalis Frontier Station, Neringa Frontier Station, Palanga Frontier Station*) a jedna vo vnútrozemí (*Zokniai Frontier Station*). Hlavnou úlohou je chrániť štátnu hranicu na zemi, v pobrežných moriach a vnútorných vodách v Kurskej lagúne, vykonávať hraničnú kontrolu, zúčastňovať sa na záchranných a pátracích akciách v pobrežnom mori a vykonávať činnosti chránice more pred znečistením. Pri vstupe do pobrežného mora sa rozpoznávajú všetky objekty – typ plavidla, meno alebo registračné číslo, vlajka a počet cestujúcich a posádky. Systém hraničného dozoru (*Territorial Sea And Curonian Lagoon Technical Surveillance Device System – TSDS*) operuje 24 hodín 7 dní v týždni. Hlavnými komponentmi je 6 morských veží vybavených radarmi, kamerami s noktovíziou, termokamerami a optickým systémom, z ktorých výstup je prepojený s pobrežnými hraničnými stanicami, námorníctvom, správou prístavu a riaditeľstvom pobrežného obvodu. Radarový systém na vežiach dokáže spozorovať malý čln (2 x 1m) pri vzdialenosti 6 námorných míľ (ďalej len „NM“), rozpoznať pri 4 NM a identifikovať pri 2 NM; veľký čln (4 x 2m) spozoruje vo vzdialenosti 9 NM, rozpoznať pri 7 NM a identifikuje vo vzdialenosti 4,5

NM. Ochrana hraníc sa zabezpečuje šiestimi rôznymi druhmi hliadkových plavidiel a rýchločlnov s inou veľkosťou a reakčnými schopnosťami, vznášadlami, snežnými skútrami, štvorkolkami a inými prostriedkami pozemnej techniky, využívajú sa aj psovodi so služobnými psami.

Čo sa týka vzdelávania, okrem Školy litovskej Polície pre príslušníkov Polície v Litve pôsobí samostatná Škola pre pohraničnú stráž zabezpečujúca základnú odbornú prípravu a ďalšie vzdelávanie pre Službu štátnej pohraničnej stráže. Táto vzdelávacia inštitúcia bola založená v októbri 1991 v meste Visaginas pod názvom Vzdelávacie centrum pre štátnu pohraničnú stráž (*the State Border Guard Training Center in Visaginas town*) a 23. novembra 1991 nastúpili na štúdium prví hraničiari. V júni 1999 bola škola reorganizovaná a premenovaná na Visaginskú školu hraničnej polície (*Visaginas Border Police School*). Od 21. septembra 2001 škola poskytuje základné, ako aj ďalšie vzdelávanie, na základe povolenia Ministerstva školstva Litvy, pričom základná odborná príprava trvá 2 roky podľa národného študijného plánu. Pred vstupom krajiny do schengenského priestoru¹² vznikla potreba vybudovať novú modernú školu, ktorá sa začala stavať z finančnej podpory EÚ v decembri 2006 v Medininkai, v obvode hlavného mesta. Už o necelý rok, 25. októbra 2007 bola nová Škola pre pohraničnú stráž v Medininkai otvorená. Škola disponuje 14 učebňami, z toho desať má po 30 miest a štyri po 15, aulou pre 300 poslucháčov a konferenčnou miestnosťou. Športový areál tvorí športová hala, telocvičňa, telocvičňa určená pre sebaobranu, atletický štadión, strelnica a zariadenie určené na špeciálnu taktiku. Nevyhnutnosťou je aj študovňa vybavená počítačmi a knižnica. V areáli školy sa nachádzajú tiež 4 ubytovacie budovy po 76 lôžok a ubytovňa pre medzinárodné odborné kurzy s 24 lôžkami, čo spolu tvorí ubytovaciu kapacitu 328 miest.

Obrázok č. 4: Škola pre pohraničnú stráž v Medininkai

Základnou úlohou systému odborného vzdelávania, podobne ako u nás, je zabezpečiť získanie kvalifikácie na výkon povolania príslušníka pohraničnej stráže, ako aj jej zvyšovanie

¹² Litva vstúpila do schengenského priestoru 21. decembra 2007.

a prehlbovanie prostredníctvom systému ďalšieho vzdelávania. Plnenie uvedených úloh v oblasti vzdelávania zabezpečuje vzdelávacia sústava, ktorú tvoria Škola pre pohraničnú stráž v Medininkai a Mykolas Romeris University vo Vilniuse. Odborná príprava novoprijatých príslušníkov pohraničnej stráže je iná pre osoby s ukončenou strednou školou a iná pre osoby s vysokoškolským vzdelaním. Základný výcvik osôb s ukončenou strednou školou trvá 1,5 roka, osoby vysokoškolsky vzdelané majú 12-týždňovú alebo 2-týždňovú prípravu – v závislosti od miesta zaradenia. Vysokoškolské štúdium zabezpečuje Mykolas Romeris University, kde opäť rozlišujeme prípravu pre osoby s ukončenou strednou školou a pre osoby s vysokoškolským vzdelaním. V prvom prípade je dĺžka študijného plánu 3,5 roka, títo poslucháči nemusia mať absolvovanú základnú odbornú prípravu na Škole pre pohraničnú stráž a v tomto študijnom pláne je subsumovaná výučba nahrádzajúca základnú odbornú prípravu, avšak namiesto 1,5 roka trvá rok. V druhom prípade trvá štúdium 2,5 roka, pretože títo policajti majú potrebnú kvalifikáciu príslušníka pohraničnej stráže. Mykolas Romeris University poskytuje bakalárske aj magisterské štúdium.

Obdobnú – avšak rozšírenejšiu – úlohu ako Útvar policajného zaistenia cudzincov na Slovensku plní Registračné centrum pre cudzincov (*Foreigners' Registration Centre*), ktoré je jediným centrom svojho druhu v Litve aj v Európe, pretože zaisťuje nelegálnych migrantov, žiadateľov o azyl, ako aj azylantov. Nelegálnych migrantov a žiadateľov o azyl zaisťuje na základe rozhodnutia súdu, azylantov na základe rozhodnutia súdu, ako aj rozhodnutia migračného úradu. Registračné centrum pre cudzincov bolo založené 1. januára 1997 a do 31. decembra 2013 bolo v centre dočasne ubytovaných 8055 cudzincov, z čoho 6345 bolo mužov, 1261 žien a 449 detí. Najmenej cudzincov sa v centre nachádzalo v roku 2000, keď ich tam bolo umiestnených len 45, naopak, maximum bolo v roku 1997, a to 962 cudzincov. Súčasná kapacita je 76 nelegálnych migrantov a 88 azylantov. Centrum zamestnáva 103 osôb, z čoho je 62 policajtov a civilných pracovníkov je 41. Registračné centrum pre cudzincov sa nachádza 12 km od vonkajšej hranice EÚ s Bieloruskom, 45 km od hlavného mesta Vilnius.

Obrázok č. 5: Registračné centrum pre cudzincov

Rumunsko

Rumunsko sa nachádza sa v severnej časti Balkánskeho polostrova. Celková dĺžka štátnej hranice je 3149,9 km. Susednými štátmi Rumunska sú z východnej strany Moldavsko s dĺžkou hranice 681 km a Ukrajina, ktorá susedí s Rumunskom aj v jeho severnej časti. Dĺžka oboch častí hranice s Ukrajinou je 649 km. Z juhu je susedom Rumunska Bulharsko s hranicou s dĺžkou 631 km, na severozápade Maďarsko, kde hranica predstavuje 448 km. Na juhozápade je hranica so Srbskom dlhá 546 km. Východné brehy krajiny obmýva Čierne more v dĺžke 225 km. Odkedy je Rumunsko členom Európskej únie (1. 1. 2007), pozornosť ochrany štátnych hraníc sa orientuje predovšetkým na vonkajšie hranice s nečlenskými krajinami EÚ, a to hranice s Ukrajinou a Moldavskom a na brehy Čierneho mora.

Obrázok č. 6: Dislokácia hraničných priechodov¹³

Za dozor a kontrolu štátnej hranice zodpovedá Hraničná polícia Rumunska ako súčasť Ministerstva správy a vnútorných záležitostí Rumunska.

Z organizačného hľadiska je rumunská hraničná polícia podobná modelu litovskej hraničnej polície, pretože obe služby (na rozdiel od slovenskej hraničnej a cudzineckej polície) nie sú súčasťou polície. Od začatia procesu reorganizácie v roku 2001 a následne od roku 2002, keď sa zmenil status hraničnej polície z vojenskej inštitúcie na policajnú, došlo k optimalizácii štruktúry hraničnej polície, zdokonaleniu pracovných postupov, efektívnosti hraničného dozoru a fyzickej kontroly štátnych hraníc. Reorganizácia sa odrazila aj v prístupe riešenia prípadov cezhraničnej kriminality, v posilnení kapacít pri vypracúvaní operatívnych rizikových analýz a vytváraní podmienok potrebných na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov hraničnej polície.

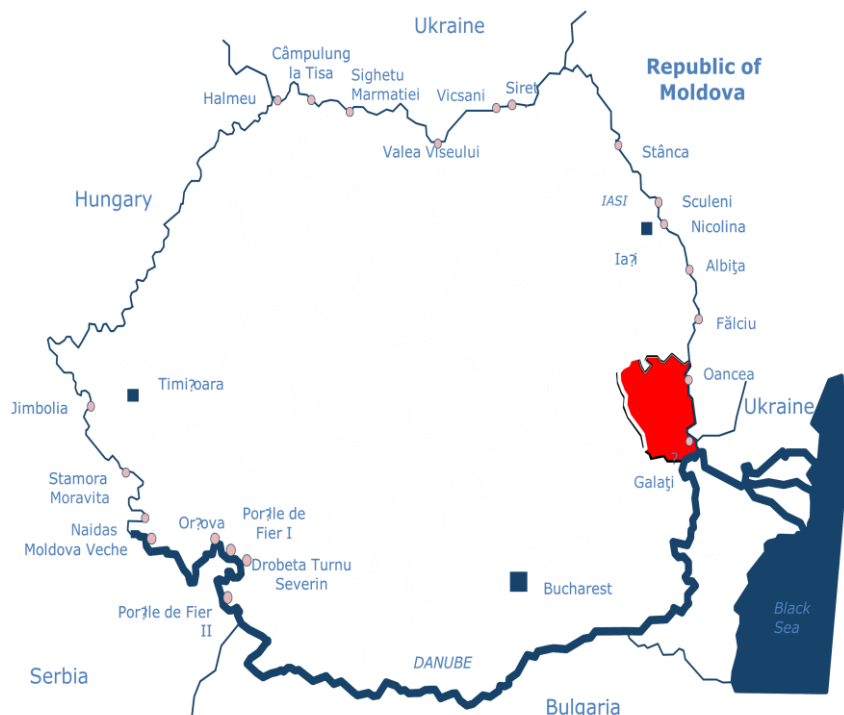
Podľa nariadenia vlády č. 104/2001 je štruktúra hraničnej polície Rumunska trojstupňová. Ústredným orgánom štátnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť činnosti

¹³ Interaktívna mapa na stránke: POLITIA DE FRONTIERA ROMANA – ROMANIAN BORDER POLICE. 2014. [online]. [citované 24. september 2014]. Dostupné na internete: <<http://www.politiadefrontiera.ro/>>.

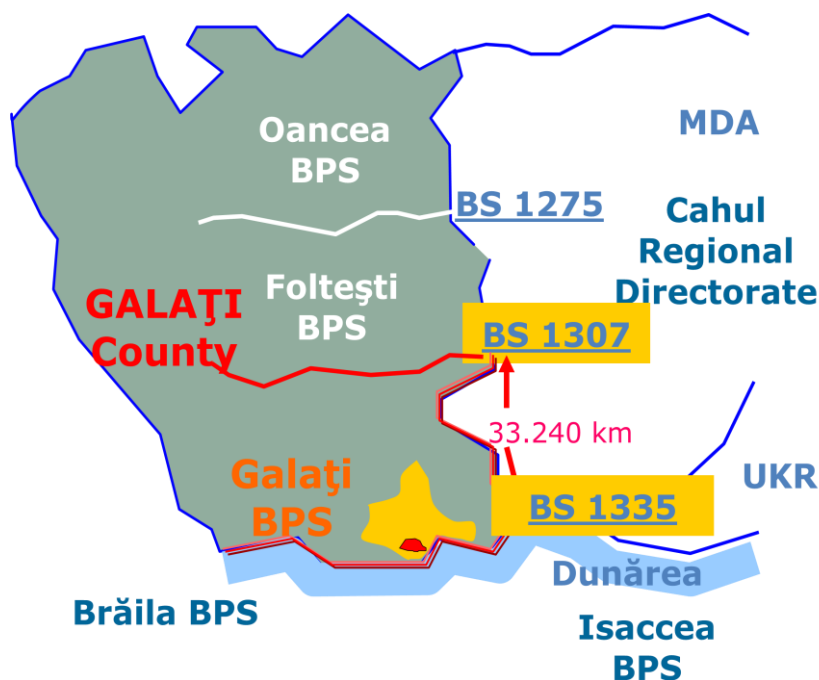
hraničnej polície, je Ministerstvo správy a vnútorných záležitostí Rumunska. Na centrálnej úrovni riadenia hraničnej polície je **Generálny inšpektorát hraničnej polície** (*General Inspectorate of Border Police*), ktorý ako právny subjekt nesie zodpovednosť za celkové riadenie aktivít hraničnej polície. Regionálnu úroveň tvoria **územné inšpektoráty hraničnej polície** (*Border Police Territorial Inspectorates*) a **pobrežná stráž** (*Coast Guard*), jednotky s vymedzenými územnými kompetenciami, ktorých úlohou je koordinovať, kontrolovať a zodpovedať za činnosť im podriadených štruktúr v súvislosti s hraničnou kontrolou a hraničným dozorom s cieľom zabezpečiť prevenciu a boj proti nelegálnej migrácii a cezhraničnej kriminalite a zabezpečiť dodržiavanie hraničného režimu na štátnych hraniciach.

Na lokálnej úrovni pôsobia **sektory hraničnej polície** (*Border Police Sectors*) a **lodné zoskupenia hraničnej polície** (*Border Police Ship Groups*), výkonné zložky s obmedzenými kompetenciami, ktoré pôsobia v hraničných okresoch. Zodpovedajú za organizovanie a výkon akcií na prevenciu a boj proti nelegálnej migrácii a cezhraničnej kriminalite, ako aj za vyšetrovanie závažných trestných činov v súvislosti s nelegálnou migráciou a organizovanou cezhraničnou kriminalitou.

Každý z pohraničných okresov je riadený sektorom hraničnej polície. Približne 20 km od hranice s Moldavskou republikou je v okresnom meste Galați situovaný Sektor hraničnej polície Galați. Do jeho pôsobnosti spadá správa vonkajšej hranice Rumunska na východe, ktorú predstavuje rieka Prut s dĺžkou 33.24 km, čo predstavuje úsek medzi hraničným znakom č. 1307 až 1335, a k nej prislúchajúca oblasť 30 km od hranice smerom do vnútrozemia. Južnú hranicu Sektoru hraničnej polície Galați tvorí rieka Dunaj medzi kilometrom 72.5 až 168.7, ale iba ľavý breh, pretože pravý breh rieky spadá pod správu Sektoru hraničnej polície Isaccea. Západnú hranicu daného sektora tvorí rieka Siret. Sektor hraničnej polície Galați spravuje sútok riek Siret a Dunaj v smere proti prúdu k obci Vasile Alecsandri, s dĺžkou približne 20 km.

Obrázok č. 7: Mapa Rumunska s vyznačeným Sektorom hraničnej polície Galați

Obrázok č. 8: Sektor hraničnej polície Galati

Základný výcvik a následné kontinuálne vzdelávanie príslušníkov hraničnej polície zabezpečujú v Rumunsku tri špecializované vzdelávacie inštitúcie.

Odborná škola "Avram Iancu" pre príslušníkov hraničnej polície v Oradea (*Oradea "Avram Iancu" Training School for Border Police Agents*) bola založená 31. júla 1992, hoci vzdelávanie v oblasti verejného poriadku a národnej bezpečnosti začalo v týchto priestoroch už v roku 1919 v rámci Inštruktážneho centra pre pohraničnú stráž (*Border Guards Instruction Center*). Vzdelávacia inštitúcia je typu pomaturitného vzdelávania, ktorá organizačne patrí pod Ministerstvo správy a vnútorných záležitostí Rumunska a priamo spadá pod Generálny inšpektorát hraničnej polície Rumunska. Bola zriadená a svoju činnosť vykonáva v súlade s ústavou, národnou legislatívou pre oblasť vzdelávania, nariadeniami Ministerstva správy a vnútorných záležitostí a ustanoveniami Generálneho inšpektorátu hraničnej polície Rumunska. Základný výcvik novoprijatých príslušníkov hraničnej polície trvá v dennom štúdiu dva roky. Škola ďalej organizuje a poskytuje kurzy a skúšky na zvyšovanie kvalifikácie na dosiahnutie vedúcich pozícií, a podľa potreby aj kurzy ďalšieho vzdelávania pre príslušníkov hraničnej polície so zameraním na rôzne oblasti nadnárodnej kriminality.

Škola ďalšieho vzdelávania pre príslušníkov hraničnej polície v Orsova (*Orsova Advanced Training School for Border Police Officers*) bola založená v roku 1994 pod názvom Centrum pre zdokonaľovanie príslušníkov hraničnej polície (*Border Guards Personnel Perfection Center*). Vzdelávanie bolo postupne formované v závislosti od cieľov a potrieb rumunskej hraničnej polície. V roku 2003 bola táto vzdelávacia inštitúcia rozšírená o detašované pracovisko v obci Drobeta Turnu Severin, poskytujúce výcvik pre príslušníkov postupujúcich z pozície hraničných policajtov. Základným cieľom vzdelávania je výchova, zdokonaľovanie a špecializovanie príslušníkov hraničnej polície, a to organizovaním kurzov pre začínajúcich príslušníkov hraničnej polície, kurzov pre ďalšie vzdelávanie a kurzov zameraných na zmenu pracovného zamerania.

Škola pre základné a ďalšie vzdelávanie príslušníkov hraničnej polície v Iasi (*IASI Initial and Continuous Training School for the Border Police Personnel*) je vzdelávacou inštitúciou, ktorá začala svoje pôsobenie v roku 1974.

Obrázok č. 9: Škola pre základné a ďalšie vzdelávanie príslušníkov hraničnej polície v Iasi (*IASI Initial and Continuous Training School for the Border Police Personnel*)

Škola poskytuje základný výcvik a ďalšie vzdelávanie pre príslušníkov hraničnej polície zameraných na výkon dozoru a kontroly prekračovania štátnych hraníc. Organizuje vstupné a výstupné skúšky v rámci kurzov kariérneho postupu, domáce a medzinárodné výcvikové aktivity v rôznych oblastiach boja proti cezhraničnej kriminalite a vedie kurzy a konferencie v oblastiach záujmu hraničnej polície pod záštitou agentúry FRONTEX.

Škola disponuje jedenástimi učebňami, piatimi laboratóriami, dvomi multifunkčnými miestnosťami. Študentom sú k dispozícii dve športoviská, strelnica, dve knižnice a sedem čítární s kapacitou 120 miest. Celková výcviková kapacita je 350 poslucháčov. Ubytovaciu kapacitu tvorí 200 lôžok. Rovnako 200 miestami sú vybavené aj stravovacie priestory.

Škola okrem vzdelávania príslušníkov hraničnej polície poskytuje odbornú prípravu aj pre organizačné zložky iných ústredných orgánov štátnej správy, ako napr. štátnu políciu, záchranné zložky, letectvo a i. prostredníctvom rôznych typov kurzov v oblasti manažmentu, problematiky Schengenu, cudzích jazykov, IT, prvej pomoci atď.

Záver

Činnosť príslušníkov pohraničnej stráže si vyžaduje kompatibilitu v ich práci medzi krajinami, aby v prípade potreby akýchkoľvek spoločných operácií na vonkajších hraniciach mohli mať rovnaký profesionálny prístup k plneniu služobných úloh. V značnej miere k tomu prispieva Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie organizovaním výmenných programov s cieľom zabezpečiť ochranu vonkajších hraníc Európskej únie proti páchaniu cezhraničnej kriminality.

Literatúra

BORDER POLICE. 2014. [online]. [citované 24. september 2014]. Dostupné na internete: <http://airportcluj.ro/passenger-information/institutii-publice-in-aeroport/politia-de-frontiera?id_limba=2>.

EUR-Lex. 2014. [online]. [citované 17. september 2014]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0590:FIN:SK:HTML>>.

FRONTEX. 2014. [online]. [citované 17. september 2014]. Dostupné na internete: <<http://www.frontex.europa.eu/about-frontex/organisation/structure>>.

House Of Lords European Union Committee 9th Report of Session 2007–08 FRONTEX: the EU external borders agency. Report with Evidence. Ordered to be printed 26 February 2008 and published 5 March 2008. Published by the Authority of the House of Lords.

LITHUANIA IN THE EUROPEAN UNION. 2014. [online]. [citované 21. augusta 2014]. Dostupné na internete: <<http://www.euro.lt/en/lithuanias-membership-in-the-eu/transit-from-to-kaliningrad-region/>>.

POLITIA DE FRONTIERA ROMANA – ROMANIAN BORDER POLICE. 2014. [online]. [citované 24. september 2014]. Dostupné na internete: <<http://www.politiadefrontiera.ro/>>

Ú. v. EÚ L 349, 25.11.2004.

Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007.

Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011.

Key words: FRONTEX agency, Common Core Curriculum – CCC, border guards, state borders, border guards training.

Summary

The establishment of common rules on standards and procedures for the control and surveillance of the external borders adds a number of challenges, requirements and opportunities to the work in the field of training and education. The authors deal with development and implementation of Common Core Curriculum and based on their own experience they describe organization of border guards activities in selected states of the European Union.

*JUDr. Alexandra Zvalová
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra policajných vied
e-mail: alexandra.zvalova@minv.sk*

*Ing. Anna Bartková
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra jazykov
e-mail: anna.bartkova@minv.sk*

Recenzent: JUDr. Robert Odler, PhD.